

UZAKLARI II

Diñyanın ucuna yolculuk...

Osman Atasoy www.osmanatasoy.org

Buz gibi

Atasoy seyirdeyken uzun yazamadığını söylüyor. "Zaten pek yerinde durmayan aklım kafamı büsbütün terk ediyor" diyor ve kalemi Sibel Karasu'ya devrediyor.

Arjantin'e ait küçük bir üssün bulunduğu Almirante Brown koyu.

Uzaklar, üstüne kar ve soğuk örtüsünü alınca bir başka görünüyor.

Başiboş gezen buz parçalarından kurtulmak için slalom yapıyoruz.

Osman dümeden işaret edince, penguenlerin ürkek bakışları altında kıça gidiyor ve tekneyi karaya bağlayan palamarları çözüyorum. Bugünkü rotamız 4 mil güneydeki Almirante Brown adlı koy. Burada da Arjantin'e ait küçük bir üs bulunuyor. Koya yaklaştıkça bir iki kulübeden oluşan turuncu yapılar beliriyor, ama demirlemeyi planladığımız yer yine aysberglerle kaplı. Koyun ağzına doğru dil gibi uzanan kumsalda denizaslanları öğle uykusuna yatmış. Buraya demirlemeyeceğimizi anlayınca bir alt koya gitmeye karar veriyoruz. Bakalım orada ne sürprizle karşılaşacağız!

Burnu dönünce önümüze muazzam bir manzara çıkıyor her yer bembeyaz, denizin üzeri bile. Gökyüzüne doğu uzanan buz tutmuş granit kayalardan oluşan zirveler ve eteklerinden denize dökülen turkuvaz mavisi buz nehirleri. Derin dondurucunun kapağını açmışım gibi yüzüme yoğun bir soğuk çarpıyor. Gök gürültüsünü andıran uğultular ve buzların parçalanırken çıkardığı çatırtılar eşliğinde demirleyeceğimiz koya doğru ilerliyoruz.

Osman da ben de manzaradan dolayı çok heyecanlı, ama bir o kadar da tedirginiz. Scorkop Koyu'na yaklaşıırken elimizdeki tek bilgi, koya girerken olabildiğince doğuya yakın geçmemiz gerektiği. Ben pruvada, Osman dümende yine nefeslerimizi tutmuş pür dikkat yarım ay şeklindeki koyun ağzına yaklaşıyoruz. Buzların arasından sığılı görmek çok zor, milim milim ilerlerken birden bir kum bankı beliriyor; "Sancak, sancak" diye bağırıyorum ve usulca koya giriyoruz.

Neumayer kanalında yüzen buzdan bir ördek mi yoksa?

Çok korunaklı görünen Scorkop koyu aynı zamanda tuzak gibi... Duvarlardan buz parçaları kopmaması için yine bütün gece dua edeceğiz anlaşılır!

Amfi tiyatroyu andıran koyu, 60 metre yüksekliğindeki bir buz duvarı çevreliyor. Çok korunaklı gibi görünen bu koy aynı zamanda tuzak gibi... Duvarlardan buz parçaları kopmaması için yine bütün gece dua edeceğiz anlaşılır! Zemin taşlık olduğu için demirimizi tam ortaya atıp fazla zorlamadan tutmasını sağlıyoruz. Motoru stop ettiğimizde başka bir boyuta geçiyoruz, yakıcı soğuk tenimi acıtmaya başlıyor, buzdan gelen uğultular ve çatırdamalarla insanoğlunun görebileceği muhteşem bir manzara uzanıyor önümüzde.

Tepeden düşen küçük bir buzun yamaçtaki karları sürüyerek denize akışını dinlemek, çağlayanı andıran sesler tüyler ürpertici. Yorgunluk çaylarımızı yudumlarken telsizden Piotr'un sesini duyuyoruz. Piotr Polonya bayraklı Selma'nın sahibi ve kaptanı. Bu sularla charter yapan Selma, 20 metre boyunda çift direkli sağlam bir tekne. Buenos Aires'te aynı çekek yerindeydik. Hemen telsizle arayıp yerimizi bildiriyoruz 20 dakika sonra Selma kırmızı bordasıyla buzları yararak geliyor.

BUZDAN FİLLER KANALI

Sabah uyandıgımda bir gariplik seziyorum, perdeler kapalı değil ama içerisi hâlâ karanlık. Hâlbuki Antarktika'da bu mevsimde sadece iki saat karanlık oluyor. Kaporta kapağını açınca anlaşılıyor; Uzaklar'ın üzeri diz boyu karla kaplanmış! Puntellerin üzeri bile iki parmak kar tutmuş, halatlar daha bir enli görünüyor. İlk anda şaşkınlık ve sevinçle karşıladığım bu tablo yarım saat sonra eziyete dönüşüyor.

Bir an önce yola çıkmamız gerektiğinden karla mücadelede başlıyoruz! Osman süpürgeyle, ben de küçük el farasıyla bir saate yakın bir sürede sadece yürüyebilecek kadar yer temizliyoruz, ama durmadan yağın kar hemen arkamızdan güverteyi yine beyaza bürüyor. Zincire takılan büyükçe bir aysbergden kurtulup koydan çıkıyoruz. Denizin üzeri silme buzla kaplı, motora ağır yol verip yavaş yavaş ilerliyoruz.

Pervaneye buz çarpma ihtimalini düşündükçe, soğuk havaya rağmen sırtımdan ter aktığını hissediyorum.

Koydan çıkınca ikimiz de derin bir nefes alıyoruz, fakat bu rahatlık fazla sürmüyor. Sancağımızda Lemaire adası, iskelemizde de Bryde adası olması gerekiyor ama kar fırtınasından sadece Uzaklar'ın pruvasını görebiliyorum. Osman harita masasından bana komut veriyor, kanalı ortalyoruz ama ya başiboş gezen aysbergler?!

Slalom yaparak buzlardan kurtulmaya çalışırken kendimi yarış pistindeki pilotlar gibi hissediyorum. Yağın buz parçacıkları yüzüme iğne gibi batıyor. Kar bulutunun üzerimizden geçmesi epey zaman alıyor, stresten yorgun düşmüş zihnimize önümüze çıkan balinaları her zaman yaşanan bir şeymiş gibi algılıyor.

Kanaldan çıkınca güneş yüzünü gösteriyor, çekilen sıkıntılar da kar bulutuyla birlikte geçip gidiyor.

Ve yine beyaz kıta Antarktika'nın muhteşem manzarasıyla karşı karşıyayız. Antarktika dünyadaki en kuru yer olarak biliniyor, yani nem oranı çok düşük! Böyle olunca doğa tüm berraklığıyla karşımıza çıkıyor. Masmavi gökyüzünde uçşan bulutlar denizdeki aysberglerle yarışıyor. Buz adacıklarının üzerinde toplanan penguenler akıntı ve rüzgârın yardımıyla Gerlache geçidinde gezintiye çıkmış gibiler. Buz nehirlerinin arasından kukuleta gibi yükselen siyah granit kayalar tabloyu tamamlıyor. Hiçbir millete ait olmayan bu kıtada binlerce yıl nasılsa bugün de doğal yaşam aynı şekilde sürüp giderken biz ziyaretçilere de önemli görevler düşüyor. Normalde meyve sebze kabukları gibi doğal atıklarımızı denize atarız, ama burada doğal hayata zarar vermemek için doğal atıklarımızı biriktiriyoruz. Ta ki tekrar okyanus sularına çıkana dek...

Wiencke adasının kuzeyinden Neumayer kanalına giriyoruz, sancağımız Anvers adası. Kuzeyden esen hafif rüzgâr cenovayı dolduruyor. Buz nehirlerinden dökülen aysbergler çeşitli boyutta ve şekilde. Doğanın yarattığı bu

Hiçbir millete ait olmayan bu kıtada binlerce yıl nasılsa bugün de doğal yaşam aynı. Buna zarar vermemek için doğal atıklarımızı denize atmıyoruz.

şekilleri hayranlıkla izliyoruz ve neye benzediğini bulmaya çalışıyoruz. Yüzen filler, ayılar, ata binmiş küçük kız... Kimisi stat büyüklüğünde kimisi apartman.

Öğleden sonra Damoy burnunu dönerek Port Lockroy koyuna giriyoruz. Leopar denizaslanları aysbergin üzerinde öğlen yemeklerini hazmediyorlar; ağız çevreleri hâlâ kırmızı! Batsını küçük adaların koruduğu yarım mil genişliğindeki koyun çevresi buz duvarıyla kaplı. Koyda yalnız değiliz, yıllardır bu sularla seyir yapan Fransız bayraklı Kotick yelkenlisi de burada. Yakınına 15 metreye demirimizi atıyoruz. Antarktika'daki çoğu demir yerinin aksine burada demir iyi tutuyor.

ANTARKTİKA'DAKİ POSTANE VE MÜZE

Kotick'ten Alan bizi görünce hemen botuna atlayıp geliyor, koyla ilgili birkaç bilgiden sonra akşamüzeri teknesine aperatif davet ediyor. Girişteki küçük adacıkların üzerindeki kulübelerin İngilizlere ait olduğunu ve bir nevi müze olarak kullanıldığını söylüyor. "İsterseniz buradan sevdiğinizize posta gönderebilirsiniz, ama önce telsizle aramanız gerekiyor," diyor sonra alaycı bir tebessümle. Antarktika da postane ha, ne kadar ilginç!

Telsizden gelen tatlı bir kadın sesi adaya batı sahilinden çıkmamızı rica ediyor. Botumuzu indirip küreklere asılıyoruz. Sahilde halatımızı almak için bekleyen Catty ilk defa kürek çekerek gelen birilerini gördüğünü söylüyor ve eskiden balina avcılarının kullandığı paslı zincire botumuzu bağlıyor. Sonra Goudier adasındaki bu minik müzeyle ilgili bilgi vermeye >>>

Antarktika'nın penguenlerinin ve yumurtalarının başı skualarla belada.

Dünyanın öteki ucunda yeni dostların ve yeni "komşular"ın sıcaklığına paha biçilmez.

Müze yılda dört ay açık ve dört gönüllü tarafından ayakta tutuluyor.

Müzedeki bilim adamlarının kullandığı her şey olduğu gibi sergileniyor. Banyo, tıraş malzemeleri, konserveler, kuru sebze kutuları, hepsi o zamandan kalma.

başlıyor. 2. Dünya Savaşı sonlarında bir İngiliz savaş gemisi gizli bir görevle bu adaya gelerek bu üssü kurmuş. Savaşın sonrasına askerler üssü bilim adamlarına devretmiş. Uzun yıllar burada araştırmalar yapan bilim adamları da ayrılınca üs kaderine terk edilmiş.

Harabeye dönen binalar birkaç yıl önce 'UK Antarctic Heritage Trust' adlı bir kurum tarafından restore edilmiş. Senede sadece dört ay açık olan müzede üçü kadın biri erkekten oluşan gönüllü bir ekip çalışıyor. Ekibin içinde bir penguen araştırmacısı da varmış. Koyda kaldığımız süre içinde hepsini turuncu tulumlar içinde kulübelerin bakımlarını yaparken gördük. Müzede bilim adamlarının kullandığı tüm malzemeler olduğu gibi sergileniyor. Kullanma suyu için buzların eritildiği kazanlar, banyo ve tıraş malzemeleri, kuzinenin çevresindeki raflarda konserveler, kuru sebze kutuları, hepsi o zamandan kalma.

Yattıkları koşu iskeletinden has yünden kar maskeleri, eldivenler, ahşap kar kayakları ve kayakların altına çakılan fok derisinden kayışlar, yerinden zor kalkan kar ayakkabıları... Koşu küçük penceresinden, az ilerde demirli, beyazlar içindeki Uzaklar ne kadar da güzel görünüyor. Catty kulübünün hediyelik eşyalar, pullar ve kartpostallarla kaplı bölümüne gelince yeniden konuşuyor: "Müzenin masrafları, bizim

giderlerimiz ve penguen araştırmaları buradan gelen gelirle sağlanıyor!"

KUVVETLİ RÜZGÂR

SSB telsiz aracılığıyla aldığımız hava raporu kuzeydoğudan kuvvetli rüzgâr gösteriyor. Raporların 35 knot dediği havanın tecrübelerimize göre 45- 50 knot'a ulaşacağını tahmin ediyoruz. Bulduğumuz yer korunaklı olsa da Alan, burada duramazsınız, demişti. Demir alıp koyun güneyinde, kuzeye kapalı Jougle burnunun altındaki girintiye demirliyoruz. 20 metreye demir atıp üzerinde bir başka penguen kolonisinin yaşadığı kayalık sahile iki koltuk halatıyla bağlanıyoruz.

Burada sevimli ve uçamayan 'kuşlar'la daha da samimi oluyoruz. Zamanımızın çoğunu onları seyrederek geçiriyoruz. Yanımızdan 'cup' diye denize atlayıp fişek gibi suya dalıyorlar. Karada paytak paytak yürümeye çalışan penguenler 165 metreye kadar dalabiliyorlarmış. Krill denilen küçük karideslerle beslenen bu kuşlar sualtında inanılmaz hızlılar. Uzun gri tüylü yavrular annelerinden daha büyük görünüyorlar. Avdan yeni gelen anne, babadan vardiyayı alıyor ve civcivini ağzından çıkardığı mamayla besliyor. Baba da yeniden avlanmaya gidiyor. Doymak bilmeyen yavruların annelerinin arkasından düşe kalka koşmaları hem komik hem de iç sızlatıcı. Sahilde yürüyüş yaparken balina avcılarının kalma fiçi kalıntılarından, paslı demirlerin, balina kemiklerinin yanından geçiyoruz. Buzula doğru uzanan kayalık yamaca tırmanırken küçük bir düzlükte, üzeri delinmiş onlarca penguen yumurtası çıkıyor karşımıza. Ortaları delinip içleri yenmiş. Muhtemelen penguenlerin celladı; skuların işi! **MBY**

Penguenlerin nöbet tuttuğu bu müze binasının finansmanını hatıra eşya ve postane bölümü sağlıyor.

